

2025-06-02

Stab

Ellinor Günther, kommunikationsansvarig

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400) gryaab.se

Mediebevakning

April-maj 2025

Jag sammanfattar i detta dokument utvalda artiklar där Gryaab berörs direkt eller omnämns samt avloppsfrågor som indirekt berör Gryaab, till exempel avloppsvattenrening, uppströmsfrågor samt slam- och biogasfrågor. Information som vi själva lägger upp i våra egna kanaler redovisas inte här.

2025-04-03 Göteborgs-Posten

Guldfisk hotar å – potentiell invasiv art (vattenmiljö)

Guldfisken är kanske en av de populäraste fiskarna i svenska hemmaakvarier. Under den senaste tiden har den också blivit allt vanligare i det vilda. Det handlar inte bara om dumpade fiskar - som i Keillers park i somras. Det beror också på ett gammalt drag på reningsverk runtom i Sverige, rapporterar TV4 Nyheterna.

I småländska Gislaved har kommunen tvingats till akuta åtgärder för att skydda ån Nissan från akvariefisken. Där användes guldfisken tidigare i kommunens reningsverk eftersom de ansågs vara ett alternativ till kemikalier för att bekämpa fjädermyggor.

Beslutet som togs för tio år sedan har nu visat sig kunna bli förödande. Guldfisken har blivit ett hot mot de naturliga arterna i de svenska vattendragen, vilket Sveriges lantbruksuniversitet tidigare larmat om.

Nyligen flyttades guldfisken upp till hög risk på listan över potentiella invasiva arter. Bedömningen är något som även Havs- och vattenmyndigheten delar.

- De är fina i akvariet eller för den delen i din trädgårdsdamm, men de kan ställa till det i naturen. Riktigt hur illa det kan gå har vi kanske inte sett än, säger Michael Diemer, utredare på myndigheten till TV4 Nyheterna.

Efter att Gislaveds kommun i höstas hittade gulfiskar i tusentals har en fälla gillrats vid Rastadammarnas utlopp. Där fastnar en del av akvariefiskarna från att hamna i ån Nissan - men inte alla.

Nu planerar man i stället för en storskalig bekämpningsinsats senare i år med nervgiftet Rotanon. Men för det krävs dispens av Kemikalieinspektionen.

- Det som kan hända är att gulfiskarna tar sig neråt och de kommer kunna konkurrera ut de fiskar som finns där i dag, säger Stina Kullingsjö, miljöingenjör på Gislaveds kommun till TV4 Nyheterna.

2025-04-07 Grönt samhällsbyggande, Cirkulation

Kvalitetsstämplat laboratorium ger fler möjligheter (Gryaab)

Efter två års hårt arbete har Gryaabs laboratorium blivit ackrediterat. Ackrediteringen är en certifiering och en stämpel på att Gryaabs laboratorium har hög kvalitet och större möjligheter.

- En kvalitetsstämpel på vårt laboratorium är en del av den trygghet Gryaab står för i att bidra till havet och samhället, säger Anna Lanne Davidson, vd på Gryaab.

Nya krav för avloppsvattenreningen och en ändrade leverensmöjligheter från de ackrediterade laboratorierna som Gryaab använder idag, gjorde att Gryaab beslutade sig för att genomföra en ackreditering av laboratoriet, enligt ISO 17025. Som ackrediterat labb har Gryaab nu rätt kompetens för att hantera prover som är viktiga för Gryaab, har kontroll på hela kedjan från provtagning till rapportering och bättre kvalitetssäkring av alla analyser.

Anette Johansson är gruppchef för labbet på Gryaab. Hon känner sig stolt över det hårda arbete som hon och hennes medarbetare gjort och över att se att förbättringsarbetet gör nytta.

- Den största utmaningen har varit att den ordinarie verksamheten måste fungera lika bra som vanligt, samtidigt som vi genomför ett stort förändringsarbete. När det då händer något oförutsett, som att instrument går sönder till exempel, så har vi varit extra sårbara, berättar Anette Johansson.

Anette har en vision om att Gryaabs laboratorium ska vara det bästa avloppslabbet i regionen. Med ackrediteringen har de tagit ett stort kliv mot den visionen:

- Ackrediteringen fungerar som en kvalitetsstämpel även utåt. Förutom att vi nu själva kan ta prover och rapportera resultat istället för att låta andra utföra det åt oss, kommer vi titta på möjligheten att hjälpa andra laboratorier i framtiden, för att kunna bära våra egna kostnader, avslutar Anette.

2025-04-09 Vårt Göteborg

Nya ledningar i Bergsjön med unik metod (Gryaab nämns)

Nu drar ett unikt projekt igång i Bergsjön. Där renoveras gamla spillvattenledningar med nya och miljövänliga metoder.

Ett foder dras in inuti den gamla spillvattenledningen med hjälp av helt elektrifierade maskiner. Fodret trycksätts och härdas med led-ljus och bildar ett nytt rör i det gamla röret.

Projektet är schaktfritt, det vill säga arbetet genomförs utan att gatan grävs upp. Bra för miljö, arbetsmiljö och för de som bor i arbetsområdet. Traditionellt sett så renoveras spillvattenledningar med maskiner som går på diesel.

Att testa nya metoder innebär en högre kostnad för Göteborgs Stad och kommer utvärderas noga och vägas mot miljöfördelarna.

- Ett pilotprojekt kostar mer än ett traditionellt genomfört projekt, men vi hoppas att förändringarna kommer löna sig i längden. För miljön kommer det att vara bra med elektrifierade metoder och genom att ställa krav på elektrifierad utrustning kan Göteborgs stad påskynda omställningen i branschen, säger Henrik Ting, projektledare.

Problemet med gamla spillvatten- och avloppsledningar är att det läcker in vatten, till exempel regnvatten, i ledningarna som sedan pumpas till reningsverket. Regnvattnet, som inte behöver renas, blir en onödig belastning i systemet. Det går åt el för att driva pumparna och kemikalier att rena vattnet i Gryaabs reningsprocess. Genom att ha täta, fina rör tränger det inte in regnvatten och systemet belastas inte i onödan.

2025-04-11 Cirkulation

USA-tullarna kan påverka VA-branschen på sikt (Gryaab)

Exakt hur den amerikanska regeringens politik med handelstullar utformas efterhand är fortfarande mycket oklart för omvärlden, och möjligen också för den amerikanska regeringen själva. Klart är att utspelen från den amerikanska administrationen skulle kunna påverka industrins försörjningskedjor på sikt. VA-branschen är inget undantag men det är ingen omedelbar anledning till oro även om IT-sidan kan vara ett område att se upp med.

Mikael Sandström, är stabs- och ekonomichef hos kommunalägda Gryaab i Göteborg. Han berättar att Gryaab följer utvecklingen och vidtar en del åtgärder. Han menar att Gryaab som bolag är mindre räntekänsliga än många andra av de stora kommunalägda VA-organisationerna i Sverige.

- Vi är lite skyddade av att vi lånar för vår finansiering genom Göteborgs stads koncernbank. De har en försiktig finanspolicy inom staden. Räntor måste röra sig uppåt och ligga högt länge för att det ska slå igenom hos oss, berättar Mikael Sandström.

När det gäller leveranskedjor ser även Gryaab att de som bolag mest handlar inom Europa.

- Tullarna skulle ju kunna påverka ingående komponenter och trycka upp priser men mycket inom Europa kommer att vara opåverkat. Vi har lite funderingar på råvarupriser för koppar och rostfritt, om det skulle kunna bli prisuppgångar, säger han.

Mikael Sandström berättar också att hans kollegor på Gryaab lyft fram IT som ett område att se över.

- Det är rejält mycket dyrare och kommer att påverka oavsett hur det här med tullarna slutar. Där gör vi en översyn av vad vi kommer att köpa och hur. De leveranskedjorna kommer vi att se över för att minska sårbarheten över tid. Vi kommer att leta efter alternativ och höja medveten även på annat men framför allt inom IT-området, avslutar Mikael Sandström.

2025-04-16 Borås Tidning

Klart att tillståndet för reningsverket förlängs (Gryaab nämns)

Bollebygds avloppsreningsverk har fått sitt tillstånd för nuvarande anläggning förlängt med tio år, men med vissa skärpningar i kraven. - Det ger oss andrum att arbeta med en permanent lösning, säger kommunens VA-chef My Nilsson.

Som BT har berättat var det nuvarande reningsverket vid Kulla i Bollebygd på väg att gå på övertid, samtidigt som ett nytt reningsverk ligger långt fram i tiden. Att en ny lösning inte redan är på plats hänger ihop med att Bollebygds kommun tittade på olika sätt att hantera frågan.

I valet mellan att ansluta sig via Gryaab till Ryaverket i Göteborg till en kostnad på 600 miljoner kronor eller att driva ett reningsverk i egen regi för 150 miljoner kronor landade kommunen i att välja ett eget reningsverk.

- Det förlängda tillståndet innehåller lite hårdare utsläppskrav än tidigare, säger My Nilsson. Recipienten Nolån är känslig så vi behöver bygga om reningsprocessen för att minska mängden ammoniumkväve som släpps ut.

En annan förändring är att mängden fosfor som får släppas ut från reningsverket har sänkts från 0,3 mg/ liter till 0,2 mg/liter. Med ett nytt tillstånd som gäller till 2035 får kommunen tid på sig att planera för en permanent avloppsanläggning med en livslängd på 75–100 år.

2025-04-30 Göteborgs-Posten

Göteborgs klimatmål döms ut som helt orealistiska (Klimat)

Lägg ner båda raffinaderierna på Hisingen och förbjud alla fossildrivna bilar i Göteborg. Det är åtgärder som skulle krävas för att Göteborgs stad ska nå sina klimatmål, konstaterar forskare.

- Det är orealistiska mål, säger Fredrik Hedenus, forskare på Chalmers.

Fredrik Hedenus är klimatforskare och biträdande professor på Chalmers. Han var fram till nyligen ordförande i Göteborgs klimatråd. Det är en oberoende grupp forskare vars uppgift är att granska Göteborgs stads klimatarbete. Förutom att ha dragit slutsatsen att det krävs drastiska åtgärder för att nå målen, har gruppen också kommit fram till att kommunen knappt kan råda över utsläppen som man satt mål för.

Raffinaderierna på Hisingen står för nästan hälften av de så kallade territoriella utsläppen som sker i Göteborg. Men hur mycket de släpper ut styrs framförallt av EU-systemet med utsläppsrätter.

Trafiken i hela Göteborgs kommun står för en annan stor del av utsläppen. Även den har kommunen begränsad möjlighet att påverka.

- En stor del som har att göra med utsläpp kopplat till trafik handlar om vilka bilar vi kör. Och det styrs främst av nationell politik, säger Fredrik Hedenus.

Göteborgs sätt att jobba för ett bättre klimat är inte dåligt, menar Fredrik Hedenus – och lyfter arbetet med att göra kommunens egen fordonsflotta fossilfri, att Göteborg energi snart är helt förnybara och att man minskat klimatavtrycket från skolmåltiderna.

Men målen är orealistiska, enligt Fredrik Hedenus.

- Man kan fråga sig om man borde satt de här målen från första början. Man har satt mål som man inte har kontroll över, säger han.

Göteborgs stads klimatstrategi, där målen ingår, klubbades igenom av en bred majoritet i kommunstyrelsen år 2021. Då var Axel Josefson (M) kommunstyrelsens ordförande i Göteborg.

Han menar att man skulle kunna vara på god väg att nå målen i dag - om man jobbat mer aktivt med raffinaderierna. Moderaterna har tillsammans med flera högerpartier yrkat på att revidera målen så att de följer EU:s målsättning för 55.

Karin Pleijel (MP) är kommunalråd med ansvar för miljö och klimat i Göteborg. Hon sitter med i den grupp partier som i dag styr Göteborg (S, V och MP).

Hon framhåller flera arbeten som görs för att minska klimatavtrycket i Göteborg. Bland annat solceller på kommunala fastigheter, att arbetet med att göra Ryaverket fossilfritt är i gång genom bygget av en bioångpanna och flera satsningar på kollektivtrafik. Bland annat att biljettpriserna sänks från och med nästa år.

2025-05-01 Sveriges Radio

Läkemedel gjorde laxen hög – blev världsnyhet (Gryaab)

På våren vandrar älvens unga laxar ut i havet. Ny forskning visar att ångestdämpande läkemedelsrester i vattnet förändrar deras beteende på den livsfarliga färden.

Forskare vid SLU gav laxungar samma läkemedel som hittats som föroreningar i vatten. När de drogade fiskarna sattes ut i Dalälven tog de större risker på vandringen än älvens naturliga, laxungar.

Resultaten från Dalälven är så tydliga att de blev en toppnyhet i Science - en av världens mest ansedda vetenskapliga tidskrifter.

2025-05-02 Läkartidningen

Oro för att EU-direktiv medför att läkemedel slutar säljas i Europa (avloppsdirektivet)

Läkemedel kan komma att bli dyrare eller helt försvinna från den europeiska marknaden till följd av det avloppsreningsdirektiv som EU införde vid årsskiftet, varnar företrädare för läkemedelsbranschen. Även forskare som vanligtvis förespråkar principen att den som förorenar ska stå för kostnaden är oroliga för att direktivet kan leda till en bristsituation.

Själva tillverkningen är inte problemet, utan vad som händer efter att läkemedelsrester hamnat i toaletten. »Vissa av dessa mikroföroreningar är även i låga koncentrationer, i mikrogram per liter eller lägre, farliga för folkhälsan och för miljön«, står det i direktivet.

För att minska halterna av sådana mikroföroreningar i avloppsvatten krävs att alla större avloppsreningsverk i EU – drygt 30 000 stycken – även har ett fjärde reningssteg, så kallad kvartär rening, som ozon eller aktivt kol. Enligt direktivet ska producenter av läkemedel och kosmetika betala minst 80 procent av kostnaden för uppgraderingen.

Både branschfolk och experter som i vanliga fall är för principen att den som förorenar ska stå för kostnaderna är oroliga, då de befärar att direktivet skulle kunna resultera i att relativt billiga läkemedel som ställer höga krav på rening slutar att säljas inom EU.

Bengt Mattson, hållbarhetsansvarig på Lif (branschorganisationen för de forskande läkemedelsföretagen i Sverige), säger att detta särskilt gäller äldre läkemedel, som ofta innehåller kemiskt syntetiserade små molekyler, då det är svårare att rena avloppsvatten från sådana än från de biologiskt nedbrytbara ämnen som ofta finns i moderna läkemedel eftersom företagen annars skulle gå med förlust. Ett exempel är ciprofloxacin som är ett effektivt antibiotikum.

- Hela försäljningsvärdet skulle gå till att betala för producentansvaret, säger Bengt Mattson.

Joakim Larsson, professor i miljöfarmakologi vid Göteborgs universitet, har flitigt studerat läkemedelsföroreningar i vatten och ställer sig bakom vad som internationellt kallas »polluter pays principle» – ändå anser han att direktivet är olyckligt.

- Intentionen är god, men betalningsmodellen är fel, säger han och lägger till att direktivet är ogenomtänkt och riskerar att slå orättvist. Det är också svårt att peka ut tillverkarna som ansvariga. Det rimliga vore att notan betalades av samhället. Risken är att direktivet kan leda till en bristsituation eller att läkemedel helt försvinner från den europeiska marknaden.

2025-05-06 Renova, pressmeddelande

Renovas PFAS-rening skapar miljönytta och konkurrensfördelar (Gryaab nämns)

Renova är en av pionjärerna i Sverige när det gäller att rena lakvatten från PFAS - en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som blivit en av vår tids stora utmaningar.

Nu ser Renova att satsningen på PFAS-rening inte bara skapar miljönytta utan även konkurrensfördelar.

På anläggningarna i Fläskebo och Tagene utanför Göteborg, där avfall deponeras, finns sedan flera år reningssystem som både skyddar miljön och gör det möjligt att hantera avfall som annars vore svårt att ta hand om.

PFAS-rening infördes 2019 på Fläskebo och året efter på Tagene. Idag är de miljöfarliga PFAS-ämnena om möjligt ännu mer ifrågasatta och i vissa fall förbjudna och Renova kanske att satsningen skapat både miljönytta och konkurrensfördelar.

- Många vill göra rätt, men vet inte vart de ska vända sig när det finns en PFAS-risk. Att vi kan erbjuda en lösning stärker vår roll inom hållbar avfallshantering, säger Viktoria Edvardsson, miljöutredare på Renova.

Deponin på Tagene, som togs i drift 1973, innehåller bland annat restprodukter från avfallskraftvärmeverket i Sävenäs. Här är det ett krav på att rena lakvattnet för att kunna fortsätta skicka det till Gryaabs kommunala reningsverk. På Fläskebo, som byggdes 2003 och tar emot schaktmassor och industriavfall, är reningen från PFAS frivillig från Renovas sida – ett ovanligt initiativ i en bransch där många fortfarande saknar motsvarande teknik.

2025-05-15 Cirkulation

Gryaab testar klimatvänliga kolkällor

Sedan i januari 2025 testar Gryaab i Göteborg nya kolkällor till kvävereningen, för att minska bolagets klimatpåverkan. I utvärderingen ingår både tester i labbskala och en hållbarhetsanalys som tar hänsyn till flera olika perspektiv.

Den fossila metanolen som idag används av kommunalägda reningsverket Gryaab i Göteborg, utgör bolagets tredje största klimatpåverkan. Genom att testa nya kolkällor vill de ansvariga öka möjligheten att hitta någon som är både kostnadseffektiv och har lägre klimatpåverkan.

Två av kemikalierna som testas är bioetanol och återvunnen etanol. Karin Sundström arbetar som utvecklingsingenjör på Gryaab och är en av dem som jobbar med försöken på Gryaab.

– Kvävereningen har gått på metanol i många år och det blir spännande att se hur bakterierna nu reagerar på etanol. Parallellt med detta vill vi undersöka hur flexibla vi kan vara. Vi kan använda både metanol och etanol i vår reningsprocess och vi behöver ta reda på vilka alternativ av dessa som är mest hållbart och kostnadseffektivt, säger Karin Sundström, i ett pressmeddelande.

Innan Gryaab testar om den återvunna etanolen kan fungera som ny kolkälla behöver den kontrolleras, eftersom den innehåller isopropanol och aceton. Nästa steg för Karin och hennes kolleger blir att prova några fler alternativa reningskemikalier till kvävereningen.

Gryaabs mål är att den fossila metanolen ska vara utbytt till fossilfria alternativ till 2030. År 2030 är också året som Göteborgs stad har som mål att ha ett klimatavtryck nära noll. Genom att hitta en mer hållbar kolkälla så kan Gryaab minska sitt totala klimatavtryck och därmed bidra till att staden når sitt mål.

– Under 2025 kommer Gryaab köpa och använda biometanol och målet är att 30 procent av kolkällan ska vara fossilfri, säger Karin.